CZŁOWIEK WOBEC WOJNY, WOJNA WOBEC CZŁOWIEKA

Edényi, László
Budapešť, X. obvod, Zrínyi Miklós Gimnázium – Gymnázium Miklóše Zrínyiho

1. Nanieś na mapę cyfry kolejno według tego, kiedy i które państwa dotknęły operacje wojskowe (niemiecka lub sowiecka całkowita lub częściowa okupacja, ew. nazistowskie lub sowieckie operacje wojskowe). Zaznacz na mapie następujące państwa: Czechy, państwa bałtyckie, Polskę, Węgry, Rumunię, Słowację.

http://www.pgassociates.co.uk/newsitems/n_east/14/edencamp.cfm

2. Ta karykatura przedstawia niemiecką politykę zagraniczną z końca lat 30. ubiegłego wieku. Do jakiego dzieła literackiego się odwołuje? Które wydarzenia historyczne mogły służyć jako inspiracja do przygotowania tego dzieła?

3. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

„Korzyści osiągnięte przez włączenie władzy narodowej pod niemieckim patronatem do urzędu, mogą być bardzo wyraźne (...) Dodatkowo stwarza możliwość wykorzystania węgierskich obywateli jako wsparcie i wielowarstwowe wybawienie od brzemion. (...) Każdy węgierski rolnik, robotnik lub żołnierz, którego zaangażowanie pozbawi nas brzemienia, wzmacnia rezerwy w Rzeszy Führera. Każdy Węgier, który przelewa za nas swą krew, obniża stan naszych ofiar i w ten sposób pomaga zachować nasze siły na rozwiązywanie wielkich problemów po wojnie"

Wiadomość Edmunda Veesenmayera z grudnia roku 1943

zdroj: http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww2/doksi/ng5560.html

a, Jaki typ polityki proponuje Veesenmayer przeciw Węgrom?
b, Jaką rolę Veesenmayer przypisał władzy węgierskiej?
c, Dlaczego mógł uważać za potrzebne zwiększenie wpływów niemieckich lub bezpośredniego niemieckiego zarządzania?
d, Jaką funkcję od 19 marca roku 1944 Edmund Veesenmayer pełnił na Węgrzech?
e, Co, na podstawie tekstu, myślisz o działaniach władzy Szálasiego?

4. Najważniejszą współczesną techniką bojową II wojny światowej były czołgi i samoloty. Na podstawie tabelek i uzyskanych wiadomości zaprezentuj rozwój stosunku sił w czasie wojny, ewentualnie tło zmian.

Rozwój produkcji czołgów	**1939**	**1940**	**1941**	**1942**	**1943**	**1944**
Niemcy	*2000*	*?*	*5000*	*9395*	*19885*	*27300*
Związek Radziecki	*?*	*2799*	*4742*	*24668*	*24000*	*29000*
USA	*346*	*4053*	*24996*	*29497*	*17569*	
Anglia	*969*	*1399*	*4841*	*8611*	*8600*	*?*

Rozwój produkcji samolotów	**1939**	**1940**	**1941**	**1942**	**1943**	**1944**
Niemcy	*5000*	*?*	*12400*	*15409*	*24807*	*37905*
Związek Radziecki	*?*	*?*	*?*	*25900*	*34900*	*40000*
USA	*2141*	*6029*	*19433*	*47836*	*85898*	*96318*
Anglia	*3731*	*8634*	*13160*	*17730*	*21438*	*24000*

Twoja odpowiedź:

5. Kolejne zadanie jest związane z historią Węgier w XX wieku.
Na podstawie przedstawionych źródeł i swoich wiadomości zaprezentuj przyczyny, tło i przebieg węgierskiego holokaustu.

„§ 1 Z punktu widzenia aplikacji tej Ustawy za żyda należy uważać tego, kto sam lub przynajmniej jego jeden rodzic, lub z dziadków przynajmniej dwóch w momencie wejścia w życie niniejszej Ustawy jest/są członkiem/członkami żydowskiej społeczności religijnej lub przed wejściem w życie niniejszej Ustawy był/byli członkami żydowskiej społeczności religijnej, również dzieci wyżej wymienionych narodzone po wejściu w życie niniejszej Ustawy...”

Część ustawy nr IV. z roku 1939 O ograniczeniu działalności Żydów w życiu publicznym i gospodarczym. Drugie prawo żydowskie; 1939

„Zakazuje się zawierać małżeństwa pomiędzy nie żydem, a Żydem. [...] Ten węgierski nie żyd, żyjący na Węgrzech, który z żydem i ten Żyd, który z nie żydem żyjącym na Węgrzech [...] zawrze małżeństwo, dopuści się przestępstwa i zostanie ukarany pozbawieniem wolności do lat pięciu, utratą funkcji i wstrzymaniem praw politycznych”.

Trzecie prawo żydowskie; 1941

„Jeśli chodzi o kwestię żydowską, całe życie byłem antysemitą, nigdy nie kontaktowałem się z żydami. Uważałem za niewłaściwe, że tu, na Węgrzech, wszystkie fabryki, banki, majątek, teatr, praca, sklepy itp. były w rękach żydów i że lustrzanym odbiciem Węgra – przynajmniej za granicą – był żyd. [...] Tych żydów, którzy wszystko mieli w rękach, nie można usunąć w kilka lat. [...] Do tego potrzeba co najmniej jednego pokolenia“.

Z listu Miklósa Horthego do Pálova Telekiego; 1940

„Przedstawiciel Rzeszy jest odpowiedzialny za cały rozwój węgierskiej polityki i za swoje czyny otrzymuje od ministra spraw zagranicznych Rzeszy [...] Do zadań SS i policji wykonywanych na Węgrzech przez siły niemieckie – przede wszystkim w kwestii żydowskiej – będzie do sztabu pełnomocnego przedstawicielstwa rzeszy przydzielony wyższy funkcjonariusz SS i policji, który będzie postępować według politycznych wytycznych pełnomocnika“.

Z listy wytycznych Hitlera adresowanych do Veesenmayera; 20 marzec 1944

„Zebranie Żydów wykonuje odpowiednia terytorialnie jednostka policji i Węgierskiej Żandarmerii Królewskiej. [...] Niemieckie służby bezpieczeństwa stawią się na miejsce jako organ doradczy, na współpracę z nimi należy kłaść szczególny nacisk. [...] Wywóz aresztowanych ma być przeprowadzany [...] pociągiem. Wywożeni Żydzi mogą mieć na sobie tylko okrycie wierzchnie, bieliznę maksymalnie na dwie zmiany i żywność przynajmniej na 14 dni na osobę, a także bagaż o maksymalnym ciężarze 50 kg [...]. Pieniądze, biżuterię, złoto i inne cenne przedmioty nie“.

Tajne polecenie ministra spraw zagranicznych; 7 kwiecień 1944

„W trakcie lata [1944] udało mi się przeforsować, że mogłem uwolnić Żydów z „ustawowych zakazów i ograniczeń”. Możemy sobie wyobrazić, jak wielką ilość podań dostałem i nie odrzuciłem ani jednego. O wywiezionych mówili, że wysłali ich do pracy do obozów koncentracyjnych. Dopiero na końcu lipca z tajnego źródła dowiedziałem się strasznej prawdy o działaniu obozów zagłady [...] Do końca czerwca ilość wywiezionych przekroczyła 400 000 ludzi”

Według planu tzw. „wyczyszczenie” Budapesztu miało mieć miejsce w sierpniu.

„Spisywali żyjących tu legalnie 170 000 Żydów, a ponoć dodatkowo 110 000 Żydów ukrywali węgierscy przyjaciele. Aby ich zgromadzić, a następnie zlikwidować, Baky i Endre, dwóch państwowych sekretarzy ministerstwa spraw wewnętrznych, zorganizowali porwania. Kiedy się o tym dowiedziałem, powołałem do Budapesztu pancerną dywizję z Ostrzyhomia, a dowódcom budapesztańskiej żandarmerii wydałem rozkaz, że jeśli to będzie konieczne, muszą przeszkodzić w wywozie Żydów przemocą...“

Mikloš Horthy: Emlékirataim; 1951

„Wiem, że przymusowe wysiedlenie nie żydów z wygraniczonego terytorium boleśnie dotyka wiele setek naszych węgierskich braci, dlatego że musieli odejść ze swych domów. Niech ci bracia spoglądają na masy setek tysięcy, które w jesiennym chłodzie, błocie, z dziećmi na rękach, z bagażami na ramionach, stanowiącymi ułamek ich majątku, ciągną w niekończących się pochodach do tych terytoriów węgierskiej ojczyzny, którą węgierskie wojska utrzymują jeszcze, jako wolne. Wszystko stracili i wierząc w lepszą przyszłość chronią jeszcze jedynie swoje życie. Jeśli Węgrzy wysiedleni z getta spoglądają braterskim sercem na swoich wysiedlonych, utrapionych, uciekających braci, nie mogą powiedzieć złego słowa, ponieważ za opuszczone mieszkanie dostaną nowe, jeśli materialne brzemię przeprowadzki ułatwiają dodatki, mogą wierzyć, że je dostaną, ich majątek, którego nie można wywieźć, chronią bezpieczne składy, a w kwestii samej przeprowadzki nie chodzi o ich życie, ale o pierwotny interes węgierskiego społeczeństwa: radykalne rozwiązanie kwestii żydowskiej w stolicy Węgier!“

Fragment z polecenia nyilasowskiego ministra spraw zagranicznych Gábora Vajna, nr 8.935 / 1944. BM eln. z dnia 29 listopada 1944